บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญแก่นโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกแทนนโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้มากนัก และจากการหันมาเน้นนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกนี้เอง เป็นเหตุให้ช่วงเวลาดังกล่าวเศรษฐกิจของไทยได้ขยายตัวสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการส่งออกที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เชื่อกันว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยมีการส่งออกเป็นแกนนำการศึกษานี้จึงมุ่งที่จะทราบความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างการส่งออกกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่ข้อสรุปในการวางแผน หรือกำหนดนโยบายการลงทุนและการส่งออก ซึ่งเป็นกลยุทธที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้ทำการศึกษาทั้งในภาพรวมหรือระดับมหภาค และศึกษาในรายสินค้า เพื่อให้การศึกษารัดกุมยิ่งขึ้น โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ในขั้นตอบแรกเป็นการทดสอบ Stationary ของตัวแปรแต่ละตัว จากนั้นจึงทำการทดสอบ Cointegration เพื่อหาความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างตัวแปร และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประยุกต์ใช้แบบจำลอง Error Correction

จากการทดสอบ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระยะยาวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มูลภัณฑ์ทุน แรงงาน และการส่งออก ในขั้นตอนการทดสอบ Unit root พบว่า มีเพียงอนุกรมผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการส่งออกที่ลักษณะเป็น Stationary ที่ระดับเดียวกัน และเมื่อทำการทดสอบ Cointegration ก็พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลัก นั้นคือ อนุกรมทั้งสองเป็น Cointegration กัน แสดงว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและการส่งออกมีความสัมพันธ์กันในระยะยาว

ในส่วนของการวิเคราะห์รายสินค้า ขั้นตอนการทดสอบ Unit root สินค้า 8 ชนิด พบว่า สินค้าถึง 6 ชนิด คือ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา น้ำตาลและกากน้ำตาล และ สับปะรดกระป๋อง มีความเป็นไปได้ที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตและการส่งออกในระยะยาว เนื่องจากอนุกรมการผลิตและการส่งออกของสินค้าดังกล่าว มีสักษณะ Stationary ที่อันดับเดียวกัน และเมื่อทำการทดสอบ Cointegration กันพบว่า ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา น้ำตาลและกากน้ำตาล และสับปะรดกระป๋อง มีความสัมพันธ์กันในระยะยาวระหว่างการผลิตและการส่งออก

เมื่อพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการส่งออกมีความสัมพันธ์กันในระยะยาวแล้ว สามารถคำนวนค่าพารามิเตอร์ในระยะยาวเองได้เท่ากับ 0.6155 แสดงว่า ในระยะยาว การส่งออกมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.6155

ส่วนผลกระทบในระยะสั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของ $\Delta \ln X_t$ เท่ากับ 0.1837 แสดงให้เห็นว่า การส่งออกมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การขยายตัวของการส่งออกร้อยละ 1 ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเจิญเติบโตทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 0.1837

จากค่าพารามิเตอร์ในระยะยาว (D) ทำให้ได้ EC term คือ ($\ln Y_{t-1}$ - 0.6155 $\ln X_{t-1}$) เป็นลักษณะสำคัญในการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ โดยเป็นการเชื่อมโยงผลการปรับตัวในระยะสั้นและระยะยาวเข้าด้วยกัน ที่สำคัญก็คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของ EC term คือ 1.066 แสดงให้เห็นว่า ค่าคลาดเคลื่อนที่เกิดจากค่าที่แท้จริงเบี่ยงเบนออกจากค่าที่เป็นดุลยภาพในช่วงเวลาก่อนจะได้รับการแก้ไขให้เข้าสู่ดุลยภาพประมาณร้อยละ 1.066 ต่อปี

ในส่วนของรายสินค้า การส่งออกของสินค้าแต่ละชนิดต่างก็มีส่วนช่วยในการส่งเสริมผลผลิต ทั้งข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา น้ำตาลและกากน้ำตาล และสับปะรดกระป๋อง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะยาวถ้าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.0461, 1.0114, 1.0519, 0.4081 และ 0.4794 ตามลำดับ และในระยะสั้นการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.5223, 1.6451, 0.4180, 0.3606 และ 1.1297 ตามลำดับ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าที่มีความสัมพันธ์และช่วยส่งเสริมการส่งออกนี้จะเป็นสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรเท่านั้น

นัยทางนโยบาย

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในระยะยาวการส่งออกมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการเลือกนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยหันมาเน้นกลยุทธด้านการส่งออกมาขึ้น จึงยังเหมาะสมที่จะดำเนินการต่อไป

ส่วนผลการศึกษาในรายสินค้าพบว่า ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา น้ำตาลและกากน้ำตาล และสับปะรดกระป๋อง การส่งออก มีความสัมพันธ์ในระยะยาวและช่วยส่งเสริมผลผลิต ดังนั้นจึงควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการส่งออกสินค้าประเภทดังกล่าว เช่น การขายตลาดให้กว้างขึ้น การปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานตลาดโลก เป็นต้น แต่ในที่นี้ก็ควรให้ความสำคัญกับสินค้าประเภทอื่นด้วย เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

อย่างไรก็ตาม มาตรการกีดกันทางการค้าของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศกำลังพัฒนา การเจรจาสิทธิพิเศษทางการค้าที่ผ่านมา ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังนั้น มาตรการกีดกันทางการค้าจึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของการส่งออกของไทยได้ แต่หากประเทศมีระบบและนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม มาตรการดังกล่าวก็อาจไม่เป็นปัญหามากนัก ดังจะเห็นได้จากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ไต้หวัน ฮ่องกง หรือเกาหลีใต้ ต่างก็สามารถมีการขยายตัวของการส่งออกและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วได้แม้จะเผชิญกับภาวะการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่างๆ ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยก็น่าจะทำได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ดังกล่าว เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ต่างมีการเปิดประเทศมากขึ้น นอกจากนั้น ประเทศเหล่านี้ก็ให้ความร่วมมือทางการค้าแก่ไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งล้วนแต่เป็นการเร่งให้มีการขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักอย่างประเทศไทย และจะเป็นการเปิดตลาดการค้าให้ไทยมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ นโยบายทางภาษีอากรและการให้สิทธิพิเศษต่างๆ อันเป็นการเกื้อหนุนผู้ส่งออก รวมทั้งนโยบายการลดขั้นตอน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบการจัดเก็บภาษีให้ง่ายเข้า การให้ข้อมูลข่าวสารและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการตลาดแก่ผู้ส่งออก ก็จะเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดการขยายตัวของการส่งออกมากขึ้นและส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป อีกทั้งการพยายามสร้างเงื่อนไขที่จูงใจให้ผู้ส่งออกสนใจที่จะลงทุนมากขึ้น ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปทั่วไป เช่น พยายามสร้างหรือรักษาภาพรวมของระบบเศรษฐกิจให้มี

เสถียรภาพ โดยเฉพาะเสถียรภาพทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หรือรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง เช่น การพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน ให้เอื้อต่อการลงทุนให้มากขึ้น นโยบายต่างๆ ดังกล่าวจะนำมาซึ่งการขยายตัวของการลงทุน การส่งออก และส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะทางการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรเท่านั้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจและควรศึกษาเพิ่มเติม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เนื่องจากข้อมูลผลผลิตรวมของไทย คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นข้อมูลทางเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญในการวัดมูลค่ารวมของสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจและเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ข้อมูล GDP ที่รายงานโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลรายปีที่ใช้วิเคราะห์จำกัดเฉพาะโครงสร้างเศรษฐกิจระยะยาว ดังนั้น จึงควรมีการนำเสนอวิธีการประมาณข้อมูล GDP ที่มีความถี่ระยะสั้นรายไตรมาส หรือรายเดือน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนนโยบายระยะสั้นได้

2. การศึกษาโดยใช้แบบจำลอง Error Correction (EC) นอกจากวิธีที่เสนอโดย Engle and Granger (1987) ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ยังมีวิธีการทดสอบที่อิงกับหลัก Full Infermation Maximum Likelihood Approach ที่เสนอโดย Johansen and Juselius (1990) ก็อยู่ในประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์นี้สามารถประยุกต์ใช้กับแบบจำลองที่มีตัวแปรมากได้ดี เพื่อเพิ่มตัวแปรที่เป็นปัจจัยสำคัญอื่นที่มีผลกระทบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การนำเข้า และปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ทราบถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ